

PRAVILNIK

O VRSTAMA, NAČINU OSTVARIVANJA I FINANSIRANJA POSEBNIH, SPECIJALIZOVANIH PROGRAMA I DRUGIH OBLIKA RADA I USLUGA KOJE OSTVARUJE PREDŠKOLSKA USTANOVA

("Sl. glasnik RS", br. 26/2013)

Predmet Pravilnika

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se bliži uslovi o vrstama, načinu ostvarivanja i finansiranja posebnih, specijalizovanih programa i drugih oblika rada i usluga koje ostvaruje predškolska ustanova (u daljem tekstu: ustanova).

Programi i drugi oblici rada i usluga

Član 2

U okviru predškolskog programa mogu da se ostvaruju posebni i specijalizovani programi i drugi oblici rada i usluga (u daljem tekstu: programi).

Godišnjim planom rada ustanova utvrđuje vreme, mesto, način i nosioce ostvarivanja programa, u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnovi obrazovanja i vaspitanja.

Principi i ciljevi ostvarivanja programa

Član 3

Ostvarivanje programa vrši se na način da obezbedi:

- 1) shvatanje deteta kao osobe i nosioca prava sa posebnim interesovanjima i iskustvima, čija dobrobit zavisi od odnosa sa bliskim osobama i od nastojanja zajednice da obezbedi mogućnosti za dostupno i raznoliko vaspitanje i obrazovanje;
- 2) usaglašenost sa osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja i doprinos unapređivanju kvaliteta predškolskog vaspitanja i obrazovanja;
- 3) povećanje dostupnosti predškolskog vaspitanja i obrazovanja za svu decu, bez diskriminacije ili segregacije po bilo kojem osnovu. Ne smatraju se diskriminacijom programi koji su usmereni ka postizanju pune ravnopravnosti, zaštite i napretka lica, odnosno grupe lica koja se nalaze u nejednakom položaju;

- 4) partnerski odnos sa porodicama, lokalnom samoupravom i širom društvenom sredinom u skladu sa potrebama predškolske dece i njihovih roditelja, odnosno staratelja;
- 5) negovanje igre kao autentičnog načina izražavanja i učenja deteta predškolskog uzrasta;
- 6) uvažavanje, jačanje i podržavanje vaspitno-obrazovne uloge porodice;
- 7) uvažavanje različitosti i posebnosti dece i njihovih porodica i poklanjanje posebne pažnje razvojnim potencijalima dece, kao i kulturnim i jezičkim specifičnostima sredine u kojoj dete raste;
- 8) kvalitetno uključivanje dece predškolskog uzrasta u dalje obrazovanje i društvenu sredinu kroz interakcije sa decom različitih uzrasta i sa različitim osobama;
- 9) koncepciju otvorenog sistema predškolskog vaspitanja i obrazovanja, aktuelnim istraživanjima, savremenim tehnologijama, oblicima i načinima rada i kontinuiranom unapređivanju prakse predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Vrste posebnih programa

Član 4

Posebni programi, kao oblik organizovanja predškolskog vaspitanja i obrazovanja dece, su celoviti, kompleksni vaspitno-obrazovni programi, usmereni na celokupan razvoj deteta i dodatnu podršku porodici.

U okviru posebnih programa realizuju se i usluge porodici sa decom predškolskog uzrasta, i to:

- 1) programi podrške porodici koji predstavljaju dodatnu podršku porodici u ostvarivanju roditeljske uloge i povezivanje porodice i sistema vaspitanja i obrazovanja putem različitih sadržaja i aktivnosti, kao i kroz posebne i specijalizovane savetodavne oblike rada;
- 2) programi za rad sa decom u porodici koji predstavljaju dodatnu podršku porodici koja ima potrebe za profesionalnim i stručnim zbrinjavanjem deteta, a čija deca nisu uključena u život i rad ustanove;
- 3) programi za rad sa decom u porodici koji predstavljaju dodatnu pomoć porodici čija su deca obuhvaćena vaspitno-obrazovnim radom u ustanovi.

Vrste specijalizovanih programa

Član 5

Specijalizovani programi su uži vaspitno-obrazovni programi, orijentisani na stimulisanje celovitog razvoja dece sa akcentom na posebne sklonosti deteta ili programi koji se odnose na pojedina područja vaspitno-obrazovnog rada sa decom, i to:

1) programi posebnih oblasti vaspitno-obrazovnog rada - programi koji imaju za cilj stimulisanje celovitog razvoja dece, pružanje mogućnosti za socijalizaciju i pružanje podrške za razvoj posebnih sklonosti i interesovanja u skladu sa psihofizičkim mogućnostima dece;

2) programi negovanja jezika i kulture nacionalne manjine.

Drugi programi i oblici rada i usluga

Član 6

Ustanova može, s ciljem prilagođavanja specifičnim potrebama dece i porodice, da organizuje i druge programe, oblike rada i usluga, u skladu sa statutom ustanove, predškolskim programom i razvojnim planom, uz saglasnost osnivača, i to:

1) prigodne i povremene programe - programi koji imaju za cilj ostvarivanje kulturnih i rekreativnih aktivnosti, odnosno odmora dece, pružanje mogućnosti za socijalizaciju, podsticanje fizičkog rasta i razvoja, kultivisanje stvaralačkog izražavanja (pokretom, glasom, govorom, crtežom i dr.), razvoja sposobnosti komunikacije, osamostaljivanje, bogaćenje neposrednog iskustva o prirodi;

2) programe u višednevnom trajanju u ustanovi.

Uslovi za ostvarivanje programa

Član 7

Programi se ostvaruju ako su ispunjeni sledeći uslovi:

1) da prostor i oprema odgovaraju funkciji programa;

2) da programi organizaciono, bezbednosno, zdravstveno, higijenski ne ugrožavaju i ne ometaju život dece u ustanovi;

3) da programi doprinose i podstiču integraciju dece predškolskog uzrasta u širu zajednicu;

4) da programi doprinose povećanju obuhvata dece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem;

5) da lica koja realizuju programe ispunjavaju propisane uslove u pogledu stepena i vrste obrazovanja saradnika u ustanovi, kao i uslove definisane specifičnostima konkretnih programa.

Vreme ostvarivanja programa

Član 8

Posebne i specijalizovane programe karakteriše stalnost, odnosno ostvarivanje tokom cele godine sa redovnim terminima rada, najmanje jednom nedeljno, poludnevno trajanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje (u daljem tekstu: Zakon).

Programi koji se izvode u prostoru ustanove, ostvaruju se u okviru radnog vremena i van radnog vremena ustanove.

Za decu koja su uključena u vaspitne grupe celodnevnog, odnosno poludnevnog programa predškolske ustanove, program se može ostvarivati u radno vreme, pod uslovom da su programom obuhvaćena sva deca i da u njegovom finansiranju ne učestvuju roditelji.

Ukoliko program finansiraju roditelji, odnosno staratelji dece koja su uključena u vaspitne grupe celodnevnog, odnosno poludnevnog programa ustanove, ostvarivanje programa se organizuje van vremena predviđenog za celodnevni, odnosno poludnevni boravak dece u ustanovi.

Za decu koja nisu uključena u vaspitne grupe, programi se ostvaruju u okviru i van radnog vremena ustanove.

Mesto ostvarivanja programa

Član 9

Programi se ostvaruju, zavisno od funkcije i specifičnosti programa, u prostorijama ustanove, prostorijama druge ustanove, društva, udruženja ili organizacije, u mestima za rekreaciju i odmor ili na drugom mestu, u skladu sa ovim pravilnikom i zakonom.

Veličina, oblik, uređenje i opremanje prostora zavise od programa koji se realizuje.

Prostor treba da obezbedi odgovarajuće uslove za aktivnosti predviđene programom, u skladu sa propisom kojim se uređuju bliži uslovi za početak rada i obavljanje delatnosti ustanova za decu.

Korisnici programa

Član 10

Programi su namenjeni deci predškolskog uzrasta koja su obuhvaćena i deci koja nisu obuhvaćena predškolskim programom, u skladu sa Zakonom, kao i njihovim roditeljima, odnosno starateljima i drugim zainteresovanim licima, u skladu sa funkcijom i specifičnostima programa.

Član 11

Uključivanje dece u programe koje finansiraju osnivač ustanove, donatori i druga zainteresovana lica, sprovodi se u skladu sa propisom kojim se uređuju bliži uslovi za utvrđivanje prioriteta za upis dece u predškolsku ustanovu.

Zdravlje i bezbednost korisnika programa i drugih lica

Član 12

Ustanova u kojoj se ostvaruju programi dužna je da vodi brigu o bezbednosti i zdravlju korisnika programa i u tom smislu:

- 1) sprovodi mere koje sprečavaju nemarno korišćenje ili zloupotrebu materijala ili sredstava obezbeđenih za realizaciju programa, a tiču se zdravlja i bezbednosti korisnika;
- 2) uspostavlja procedure postupanja za hitne slučajeve i upoznaje sa njima sva lica koja se nalaze u prostorijama gde se sprovodi program;
- 3) obezbeđuje jasne informacije o zdravlju i bezbednosti korisnika i vrši obuku zaposlenih, lica koja ostvaruju programe i drugih koji se nalaze u prostoru gde se sprovodi program o postupanju u pojedinim slučajevima koji se tiču zdravlja i bezbednosti korisnika;
- 4) obezbeđuje da spoljašnji i unutrašnji prostor, nameštaj, oprema i igračke budu bezbedni za decu i adekvatni svojoj nameni.

Organizatori programa

Član 13

Ustanova kao organizator programa može te programe da ostvaruje samostalno ili u saradnji sa drugim pravnim, odnosno fizičkim licem, a njihova međusobna prava i obaveze uređuju se ugovorom o saradnji u skladu sa zakonom.

Organizator programa podnosi zahtev osnivaču za odobrenje njihove realizacije za radnu godinu, ukoliko ispunjava uslove propisane Zakonom i ovim pravilnikom.

Organizator programa se stara o njegovom kvalitetu, u skladu sa standardima uslova za ostvarivanje posebnih programa u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Lica koja ostvaruju programe

Član 14

Lica koja ostvaruju programe angažuje organizator programa, u skladu sa zakonom.

Lica iz stava 1. ovog člana treba da ispunjavaju propisane uslove u pogledu vrste i stepena obrazovanja saradnika u predškolskoj ustanovi.

Uvođenje programa

Član 15

Predlog o vrsti i uvođenju programa izrađuje se na osnovu procene potreba sve dece i porodica, a posebno dece koja nisu obuhvaćena predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem i dece iz osetljivih grupa.

Predlog o vrsti i uvođenju programa koji se ostvaruju u ustanovi pripremaju stručni organi ustanove na osnovu sagledavanja potreba dece, porodice i organizacionih mogućnosti ustanove.

Odluku o izboru i realizaciji programa donosi organ upravljanja ustanove po pribavljenom mišljenju saveta roditelja.

Ukoliko ustanova organizuje programe u saradnji sa drugom organizacijom, odnosno fizičkim licem, način prijavljivanja za ostvarivanje programa u ustanovi obavlja se javnim konkursom, u skladu sa zakonom.

Prilikom izbora programa stručni organi ustanove treba da vode računa da predlog programa sadrži:

- 1) teorijski osnov programa uključujući pretpostavke o shvatanju deteta, učenju i prirodi vaspitanja i obrazovanja koje se pruža;
- 2) ciljnu grupu programa;
- 3) ciljeve, zadatke, metode i sadržaje vaspitno-obrazovnih aktivnosti programa;
- 4) način organizacije ostvarivanja programa, uključujući mesto, vreme ostvarivanja, trajanje, broj dece koja se upisuju u grupu, planirani broj grupa konkretnog programa;
- 5) kvalifikacije i iskustvo realizatora;
- 6) materijale i opremu neophodnu za realizaciju;
- 7) cenu programa koja uključuje detaljnu strukturu troškova;
- 8) način praćenja i vrednovanja programa.

Dostupnost programa, pružanje informacija i zaštita podataka

Član 16

Ustanova koja dobija javna sredstva i realizuje programe dužna je da informiše potencijalne korisnike o njihovoj dostupnosti.

Organizator programa je u obavezi da pruža osnivaču ustanove zahtevane informacije.

Prikupljanje, držanje, obrada i korišćenje podataka od strane organizatora, odnosno realizatora programa, u smislu ovog pravilnika, vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Praćenje i vrednovanje programa

Član 17

Praćenje i vrednovanje programa ostvaruje se, u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, pravilnikom kojim se uređuje vrednovanje kvaliteta rada ustanova, utvrđenim standardima kvaliteta rada predškolskih ustanova i utvrđenim standardima uslova za ostvarivanje posebnih programa u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Ustanova koja organizuje programe primenjuje osmišljen sistem njihovog praćenja i vrednovanja.

Ustanova, kao organizator, prati i vrednuje programe koje ostvaruje u saradnji sa drugom organizacijom, pravnim odnosno fizičkim licem.

Programi, kao deo predškolskog programa ustanove, čine sastavni deo procesa samovrednovanja i spoljašnjeg vrednovanja ustanove.

Izveštaj o praćenju, vrednovanju i efektima programa dostavlja se korisnicima, realizatorima i licima koja finansiraju program u pismenoj formi na kraju realizacije programa i čini sastavni deo izveštaja ustanove za tekuću godinu.

Finansiranje programa

Član 18

Programe, pored osnivača ustanove, finansiraju roditelji, donatori i druga zainteresovana lica, u skladu sa zakonom.

Osnivač, u saradnji sa ustanovom, utvrđuje vrste i broj programa koji će se u ustanovi ostvarivati u toku radne godine način njihovog finansiranja i učešća svih zainteresovanih lica za ostvarivanje tih programa, u skladu sa zakonom.

Član 19

Tabelarni pregled koji sadrži listu programa, oblika rada i usluga i uslova ostvarivanja programa odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Završna odredba

Član 20

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

TABELARNI PREGLED PROGRAMA, OBLIKA RADA I USLUGA I USLOVA OSTVARIVANJA PROGRAMA

Posebni programi:

Naziv programa	Cilj	Trajanje	Korisnici (uzrast, broj dece i mesto ostvarivanja programa)
Igraonica	Podsticanje i razvijanje igre	Najmanje	Deca uzrasta od tri godine do

	kod dece kao osnovnog oblika izražavanja, učenja i načina druženja.	jednom nedeljno u trajanju od dva i po do tri sata.	polaska u školu. Broj dece zavisi od prostornih uslova - najviše 24 dece po jednoj odrasloj osobi.
Igrovnicica	Podsticanje i razvijanje različite igrovne i istraživačke aktivnosti kao načina saznavanja i izražavanja sopstvenog iskustva dece i roditelja; razvijanje partnerstva dece i roditelja.	Najmanje dva puta nedeljno u trajanju od dva do tri sata.	Deca uzrasta od tri godine do polaska u školu i njihovi roditelji. Broj dece zavisi od prostornih uslova - najviše 24 dece. Mogućnost organizovanja i "bebi grupe" (najviše do 12 dece) u trajanju do dva sata dnevno i uz obavezno prisustvo jednog odraslog pratioca deteta. Ne formiraju se stalne grupe dece.
Putujući vrtić	Organizovano vaspitanje i obrazovanje dece u sredinama u kojima ne postoji ni jedan organizovan oblik ili program.	Najmanje dva puta nedeljno.	Deca uzrasta od četiri godine do polaska u školu. Broj dece - do 25 dece. Organizuje se u posebno prilagođenom autobusu ili većem kombi vozilu.
"Putujući" vaspitač	Vaspitanje i obrazovanje dece u sredinama u kojima ne postoji ni jedan organizovan oblik ili program ili ne postoji mogućnost organizovanog prevoza dece do vrtića; pružanje stručne pedagoške pomoći i pomoći roditeljima i drugim zainteresovanim u vaspitanju i obrazovanju dece. Osnovne smernice rada putujućeg vaspitača donosi i izrađuje predškolska ustanova u skladu sa specifičnim uslovima i potrebama dece i porodice.	Dva do tri puta nedeljno u trajanju od dva do tri sata dnevno.	Deca uzrasta od četiri godine do polaska u školu i deca od pet i po do šest i po godina koja zbog bolesti nisu u mogućnosti duže da pohađaju ni jedan od ponuđenih oblika ili programa. Broj dece zavisi od načina i mesta organizovanja programa (u određenom prostoru za više dece ili u porodici).
Porodične jaslje	Organizovano vaspitanje i obrazovanje dece u sredinama u kojima ne postoje kapaciteti za prijem dece u predškolsku ustanovu i u cilju ublažavanja posledica socijalno, kulturne i zdravstvene specifičnosti.	Povremeno ili redovno. Dnevno trajanje određuje se u zavisnosti od iskazanih potreba porodica.	Deca od šest meseci do tri godine. Posebno se organizuje za decu koja iz zdravstvenih ili drugih razloga ne mogu da se uključe u redovne grupe. Korisnici mogu da budu sve porodice sa decom ovog uzrasta na teritoriji lokalne samouprave. Program se ostvaruje u stanu vaspitača, roditelja ili drugih

			zainteresovanih lica.
Porodični vrtić	Organizovano vaspitanje i obrazovanje dece u sredinama u kojima ne postoje kapaciteti za prijem dece u predškolsku ustanovu i u cilju ublažavanja posledica socijalno, kulturne i zdravstvene specifičnosti.	Povremeno ili redovno. Dnevno trajanje određuje se u zavisnosti od iskazanih potreba porodica.	Deca od tri godine do pet i po godina. Posebno se organizuje za decu koja iz zdravstvenih ili drugih razloga ne mogu da se uključe u redovne grupe. Korisnici mogu da budu sve porodice sa decom ovog uzrasta na teritoriji lokalne samouprave. Program se ostvaruje u stanu vaspitača, roditelja ili drugih zainteresovanih lica.
Škole roditeljstva	Pružanje stručne pomoći i podrške porodici u svim pitanjima vezanim za vaspitanje, obrazovanje i odrastanje dece.	Najmanje dva puta nedeljno u trajanju do tri sata.	Svi zainteresovani roditelji dece na teritoriji lokalne samouprave.

Specijalizovani programi:

Naziv	Cilj	Trajanje	Korisnici
Čitaonica (Pričaonica)	Uvođenje deteta u svet knjige i stimulisanje govorno-jezičkog razvoja. Mogući sadržaji rada su: prikazivanje knjiga i razgovor o knjigama, pričanje, čitanje priča, susreti sa stvaralocima za decu (književnici, pesnici, ilustratori i dr.), pozajmljivanje knjiga, primena različitih metoda za stimulisanje govorno jezičkog stvaralaštva kod dece i dr.	Najmanje jednom nedeljno u trajanju od jedan do dva sata.	Deca uzrasta od tri godine do polaska u školu. Program se ostvaruje u biblioteci, čitaonici ili posebno opremljenom prostoru u predškolskoj ustanovi.
Studio (Radionica) dramskog izražavanja	Razvijanje i podsticanje stvaralačkog izražavanja (pokretom, gestom, glasom, crtežom i dr.) Mogući sadržaji rada su: dramske igre i elementi dramskog izražavanja (improvizacija, simulacija, igre uloga), elementi pozorišta i pozorišnih tehnika (pozorište lutaka, izrada i rad sa scenskom lutkom, izrada scenarija, scenografije, kostima i dr.)	Najmanje jednom nedeljno u trajanju od jedan do dva sata.	Deca uzrasta od četiri godine do polaska u školu.
Likovni atelje (radionica, studio)	Stimulisanje i razvijanje likovnog izražavanja dece. Program likovnog ateljea pored likovne, sadrži i elemente primenjene umetnosti i vajarstva (oblikovanje glinom, plastelinom i dr.).	Najmanje jednom nedeljno u trajanju od jedan do dva sata.	Sva zainteresovana deca predškolskog uzrasta. Broj dece - do 15 dece.
Programi fizičke kulture	Podsticanje fizičkog rasta i razvoja dece i doprinos zdravstvenoj zaštiti i	Jednom do tri puta nedeljno	Sva zainteresovana deca predškolskog

	prevenciji; omogućavanje raznovrsnih prirodnih aktivnosti. Programi fizičke kulture neguju igru kao osnovni oblik rada.	u trajanju od jedan do dva sata.	uzrasta. Broj dece - do 15 dece.
Specijalizovani kursevi	Razvijanje sposobnosti i veština u različitim oblastima - "kursevi" vežbanja i učenja u oblasti sporta, umetnosti i jezika (strani jezik, balet, plivanje i dr.).	Jednom do tri puta nedeljno u trajanju od 30 do 40 minuta.	Deca od četiri godine do polaska u školu. Broj dece određuje se u zavisnosti od vrste specijalizovanog kursa.
Klubovi i sekcije	Razvijanje sposobnosti i veština u različitim oblastima, odnosno posebnim područjima rada. Programi se ostvaruju kao dečji klubovi (na primer, dečji klub tehnike, filma i crtanog filma) ili kao posebne sekcije (folklorna, dramska, likovna, muzička i dr.).	Jednom do dva puta nedeljno, u trajanju do dva sata.	Deca od četiri godine do polaska u školu. Broj dece određuje se u zavisnosti od vrste programa.
Igroteka	Pozajmljivanjem igračka omogućiti dostupnost i korišćenje različitih igračka svakom detetu.	Najmanje jednom nedeljno u trajanju od jedan do dva sata.	Sva deca predškolskog uzrasta učlanjena u igroteku. Mesto: prostor vrtića, putujućeg vrtića, škole, biblioteke, dečji centri, galerije, muzeja i dr.).

Drugi programi i oblici rada i usluga:

Prigodni programi	Programi se organizuju povodom praznika, svečanosti, značajnih datuma i manifestacija - npr. programi povodom "Dečje nedelje", Nove godine i dr.	Trajanje programa zavisi od organizacije rada ustanove.	Deca predškolskog uzrasta. Različita mesta i prostori u zavisnosti od programa.
Povremeni programi	Programi se organizuju kao izleti, višednevni boravak dece na letovanju i zimovanju.	Trajanje programa zavisi od organizacije rada ustanove, kao i od zainteresovanosti roditelja.	Deca uzrasta od četiri godine do polaska u školu.
Programi u višednevnom trajanju	Organizovano vaspitanje, obrazovanje i zbrinjavanje dece u cilju ublažavanja posledica socijalno, kulturne i zdravstvene specifičnosti.	24 sata dnevno, najviše pet radnih dana nedeljno.	Deca od godinu dana do polaska u školu.

Usluge porodici sa decom ranog uzrasta:

Naziv	Cilj	Trajanje	Korisnici
Savetovalište za	Pružanje stručne pomoći i	Najmanje dva puta	Svi zainteresovani roditelji

roditelje	podrške porodici u svim pitanjima vezanim za vaspitanje, obrazovanje i odrastanje dece.	nedeljno u trajanju do tri sata.	dece na teritoriji lokalne samouprave.
Usluge zbrinjavanja i vaspitanja dece u porodici	Obezbeđivanje pouzdane i stručne usluge zbrinjavanja i vaspitanja dece predškolskog uzrasta u porodici.	U različitom trajanju, povremeno ili redovno, u zavisnosti od potreba porodice.	Organizuje se za sve zainteresovane porodice sa decom predškolskog uzrasta na teritoriji lokalne samouprave.